

KÚRIA

Bfv.I.693/2014/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év november hó 25. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A csődbűncselekmény miatta terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által védője útján benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Nyíregyházi Városi Bíróság 43.B.697/2012/30. számú ítéletét, valamint a Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.901/2012/5. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Nyíregyházi Városi Bíróság a 2012. december 12. napján kihirdetett 43.B.697/2012/30. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki csődbűncselekmény büntetéseben [1978. évi IV. törvény 290. § (3) bekezdés, (1) bekezdés a) pont II. fordulat]. Ezért őt egy év tíz hónap - végrehajtásában öt évi próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre ítélte, és vele szemben nyolcvanmillió-nyolcezer-egyszázhusz forint erejéig vagyonekbezárt rendelt el. Rendelkezett a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

A bejelentett fellebbezések alapján másodfokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék a 2014. február 4. napján jogerős 1.Bf.901/2012/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A csődbűncselekmény büntetést az 1978. évi IV. törvény 290. § (3) bekezdés, (1) bekezdés d) pontja szerint minősítette. A terhelt büntetését egy év két hónap börtönbüntetésre enyhítette, míg a börtönbüntetés végrehajtásának próbaidejét három évre mérsékelte. A terhelttel szemben elrendelt vagyonekbezárt intézkedés alkalmazását mellőzte, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős ügydöntő határozat ellen a terhelt meghatalmazott védője útján terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjára hivatkozással, amelyben eljárási szabálysértést sérelmezett. Ezért a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést vétettek, amikor a folyamatban volt büntetőügyben - amelyben a törvény erejénél fogva kötelező volt a védő jelenléte - a nyomozó hatóság dr. H. K-át rendelte ki a terhelt védőjeként, aki egyidejűleg a nyomozás során gyanúsítottként szereplő G. F. O. és Sz. B. terheltek védelmét is ellátta. Nevezettek pedig vallomásukban a terheltet terhelő nyilatkozatot tettek, tehát vele érdekellentétben álltak. Az indítványozó kifogásolta, hogy a védelemhez való jogát korlátozta a nyomozó hatóság, amikor nem tájékoztatta az iratismertetés időpontjáról. Végül arra hivatkozott, hogy a terhelt 2014. január 28. napján írásbeli beadványában a jogerős ítélet kihirdetése előtt előzetes mentesítés iránti kérelmet terjesztett elő, amellyel a másodfokú bíróság nem foglalkozott, és az ezzel kapcsolatos okfejtést a jogerős ítélet sem tartalmazza. Mindemellett az első fokú ítéletnek a személyi körülményeket illető iratellenes megállapításaival szemben a valós tények alapot szolgáltatnak az előzetes mentesítéshez. Vélekedése szerint a Be. 375. § (1) bekezdésében foglalt olyan szintű eljárási szabálysértés valósult meg, amely - a fentiekre is figyelemmel - az ítélet hatályon kívül helyezését indokolhatja.

A Legfőbb Ügyészség indítványára előterjesztett észrevételeiben a terhelt - védője útján - a felülvizsgálati indítványban foglaltakat fenntartotta.

A Legfőbb Ügyészség BF.872/2014. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta, és a megtámadott határozatok tanácsülésen történő hatályában fenntartására tett indítványt. A kizárt védővel kapcsolatos hivatkozás azért nem alapos, mert - bár a nyomozó hatóság valóban kirendelte dr. H. K-át a terhelt védőjének - nevezett felmentését kérte érdekellentét miatt, és ezért a terhelt további kihallgatásain már dr. P. E. ügyvéd vett részt védőként. A Legfőbb Ügyészség utalt arra is, hogy a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható, hogy a nyomozás során az iratismertetéskor vétettek-e eljárási hibát, míg a fellebbezési nyilvános ülés jegyzőkönyve szerint sem a védő, sem a terhelt nem kérte az előzetes mentesítést.

A Kúria a megtámadott határozatok felülbírálata során - a Be. 423. § (4) bekezdésében írtaknak megfelelően - a felülvizsgálati indítványban megjelölt okokra volt figyelemmel, emellett tekintettel volt ugyanezen törvényhely (5) bekezdése alapján a Be.

416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt, és az indítványban nem hivatkozott feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértésekre is.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

A Be. 373. § (1) bekezdés II. d) pontja alapján feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés valósul meg, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek részvétele a törvény értelmében kötelező.

A törvény helyes értelmezése alapján ilyennek minősül az az eset is, ha ugyanazon védő látja el több, egymással érdekellentétben álló terhelt védelmét.

Büntető ügyben a Be. 44. § (1) bekezdése alapján védőként meghatalmazás vagy kirendelés alapján ügyvéd járhat el.

A Be. 45. § (1) bekezdés c) pontja szerint nem lehet védő, aki a terhelt érdekével ellentétes magatartást tanúsított, vagy akinek érdeke a terheltével ellentétes.

Fentiek előrebocsátásával a folyamatban volt büntetőügyben az alábbi tények állapíthatók meg:

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-Alföldi Regionális Bűnügyi Igazgatósága, mint nyomozó hatóság a 63015-945/2010.bü. számú büntető ügyben 2011. május 30. napján a terhelt védelmére dr. H. K. ügyvédet rendelte ki.

Dr. H. K. kirendelt védőként egyedül a 2011. június 20. napján megtartott folytatólagos gyanúsítotti kihallgatáson volt jelen, mint a terhelt védője. Ezt követően 2011. július 26. napján maga jelezte a nyomozó hatóságnak az érdekellentétet, és erre tekintettel kérte felmentését.

A nyomozó hatóság ennek alapján, 2011. július 28. napján meghozott határozatával dr. H. K. védő kirendelését visszavonta, és még ugyanezen a napon kelt másik határozatával a terhelt védelmére dr. P. E. ügyvédet rendelte ki.

A nyomozati iratokból megállapítható, hogy a terhelt 2011. április 26. napján megtartott első gyanúsítotti kihallgatásán védőként dr. B-né dr. Sz. I. ügyvéd, míg ezt követően a 2011. július 29. napján, 2011. augusztus 29. napján tartott folytatólagos meghallgatáson a

terhelt érdekében dr. P. E. ügyvéd járt el. A terheltet utoljára 2012. január 2. napján hallgatták meg, ekkor azonban nem volt jelen.

A nyomozati iratok alapján kétségtelen, hogy - a felülvizsgálati indítványban foglaltaknak megfelelően - a nyomozás során G. F. és Sz. B. gyanúsítottak valamennyi meghallgatásán dr. H. K. volt jelen, és nevezettek a terheltre terhelő vallomást terjesztettek elő.

A Nyíregyházi Városi Ügyészség azonban mindkét gyanúsítottal szemben a büntetőeljárást a 2012. április 4. napján meghozott B.5052/2010/18-I. és 18-II. számú határozatával megszüntette.

A bírósági iratokból ugyanakkor megállapítható, hogy a terhelt 2012. május 21. napján a védelem ellátására dr. H. L. ügyvédet hatalmazta meg. Mind az első, mind a másodfokú eljárásban nevezett védő járt el a terhelt érdekében.

A Kúria álláspontja szerint a fentiekre tekintettel feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés nem valósult meg. A Be. 373. § (1) bekezdés II. d) pontja egyértelműen fogalmaz abban a tekintetben, hogy az ítélet hatályon kívül helyezésére csak akkor kerülhet sor, ha a tárgyalást tartották meg olyan személy távollétében, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező. Jelen esetben pedig, a bírósági iratokból egyértelműen megállapítható, hogy a terhelt érdekében sem az első, sem a másodfokú tárgyaláson nem járt el kizárt védő.

A Kúria a teljesség kedvéért megjegyzi, hogy érdekellentét miatt nem kizárt annak a védőnek a tárgyaláson való eljárása, aki a védencével érdekellentétben álló terhelt-társa védelmét csak a nyomozati szakaszban látta el (BH 2013.329.).

A Be. 44. § (4) bekezdése egyértelműen rögzíti, hogy több terhelt érdekében ugyanaz a védő akkor járhat el, ha a terheltek érdekei nem ellentétesek. A fenti rendelkezés helyes értelme szerint kizáró ok akkor létesül, ha akár a kirendelt, akár a meghatalmazott védő egyidejűleg látja el egymással érdekellentétben lévő terheltek védelmét. A tárgyalási szakban azonban érdekellentétben álló több terheltről nem lehet beszélni, hiszen az ügyészség kizárólag a terhelttel szemben emelt vádat, érdekében pedig kizárt védő nem járt el.

A nyomozás során felmerült érdekellentétet maga a védő is észlelte, és ezt a kirendelő hatóság felé azonnal jelezte, aki új védő kirendelése felől haladéktalanul intézkedett.

Az érdekellentét elkerülésére vonatkozó törvényi rendelkezés helyes

értelmezése szerint a védőként eljáró személy kötelessége a hatóság felé jelezni a kizárási ok fennálltát. Ugyanakkor az érdekellentétet az eljáró bíróság is köteles vizsgálni, és azt - szükség esetén más védő kirendelésével - meg kell szüntetnie (BH 2004.456.). Ilyen jellegű probléma azonban a folyamatban volt ügyben nem merült fel, mivel a tárgyalás során a terhelt által meghatalmazott, olyan védő járt el, akivel szemben kizárási ok fel sem merülhetett, ilyenre maga a terhelt sem hivatkozott.

A védekezési jog korlátozására utaló eljárási szabálysértést a Kúria nem észlelt, és általánosságban a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában pontosan meghatározott eljárási szabálysértések között sem szerepel. Márpedig a felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértések törvényi köre nem bővíthető, a felsorolt törvényi okok között nem szereplő körülményekre hivatkozással az ítélet hatályon kívül helyezésére sincs mód.

Törvényben kizárt a felülvizsgálati indítványnak a nyomozati iratismertetésre, illetőleg az előzetes mentesítés kérdésében való döntés mellőzésére vonatkozó hivatkozása.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelynek törvényi feltételeit a Be. 416. § (1) bekezdése tételesen felsorolja. A felülvizsgálatra a relatív eljárási szabálysértések (esetleges megvalósulásuk) esetén sincs lehetőség.

A Kúria mindezekre figyelemmel - a Be. 424. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva - a megtámadott határozatokat a Be. 426. § alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. Az ismételt felülvizsgálati indítvány benyújtásával összefüggő tájékoztatás a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy ez esetben a Kúria az indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti [Be. 421. § (3) bekezdés].

Budapest, 2014. november 25.

Dr. Csere Katalin s.k. a tanács elnöke, dr. Csák Zsolt s.k. előadó bíró, dr. Vaskuti András s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
TóthLné
bírószági tisztviselő